

ປັດໄຈທີ່ມີອິດທິພົນ ຕໍ່ອັດຕາເງິນເຝີ້ ແລະ ທຶນສຳຮອງເງິນຕ່າງປະເທດຂອງ ສປປ ລາວ

ໄວຟິດ ເສລີຟິງໄຊ¹, ສຸລິໄຊ ທົງສາຄອນ² ແລະ ສົມບັດ ພິມມະນີ³

ສາຂາວິຊາເສດຖະສາດ, ພາກວິຊາເສດຖະສາດ, ຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ການທ່ອງທ່ຽວ, ມະຫາວິທະຍາໄລສຸພານຸວົງ, ສປປ ລາວ

ບົດຄັດຫຍໍ້

¹ຜູ້ເກີດຕໍ່ຟິວຊັນ: ໄວຟິດ ເສລີຟິງ
ໄຊ, ສະພາປະຊາຊົນ ແຂວງ ຫຼວງ
ພະບາງ, ເບີໂທ: +856 20 9788
8555, ອີເມວ:
vaiphothzeliphongxai@gmail.com

²ພະແນກອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ
ແຂວງ ຫຼວງພະບາງ

³ ພາກວິຊາເສດຖະສາດ, ຄະນະ
ເສດຖະສາດ ແລະ ການທ່ອງທ່ຽວ,
ມະຫາວິທະຍາໄລສຸພານຸວົງ

ຂໍ້ມູນບົດຄວາມ:

ການສົ່ງບົດ: 22 ມີນາ 2023
ການປັບປຸງ: 31 ພຶດສະພາ 2023
ການຕອບຮັບ: 06 ມິຖຸນາ 2023

ການຄົ້ນຄວ້າຄັ້ງນີ້ ແມ່ນສຶກສາປັດໄຈຕົວກຳນົດທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ອັດຕາເງິນເຝີ້ ແລະ ທຶນສຳຮອງເງິນຕ່າງປະເທດຂອງ ສປປ ລາວ, ຈຸດປະສົງຂອງການຄົ້ນຄວ້າແມ່ນ 1). ສຶກສາປັດໄຈທີ່ມີຜົນຕໍ່ອັດຕາເງິນເຝີ້ຂອງ ສປປ ລາວ. 2). ສຶກສາຜົນກະທົບຂອງ ອັດຕາເງິນເຝີ້, ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ ແລະ ອັດຕາການເຕີໂຕທາງເສດຖະກິດ ຕໍ່ປະລິມານເງິນສຳຮອງລະຫວ່າງປະເທດຂອງ ສປປ ລາວ. ຂໍ້ມູນທີ່ໃຊ້ ແມ່ນເປັນຂໍ້ມູນ ອະນຸກົມເວລາ ແຕ່ປີ 1994-2020 ໂດຍເກັບກຳເອົາຈາກທະນາຄານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ເພື່ອມາວິເຄາະຫາຄ່າຄວາມສຳພັນ ຫຼື ຜົນກະທົບ ແລະ ສ້າງສົມຜົນການຖືກຖອຍ ກຳລັງສອງນ້ອຍສຸດ ແບບ robust.

ຜົນຂອງການສຶກສາເຫັນວ່າ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ບາດ ນັ້ນ, ມີຜົນກະທົບຕໍ່ ອັດຕາເງິນເຝີ້ຂອງ ສປປ ລາວຫຼາຍທີ່ສຸດ ແລະ ມີທິດການພົວພັນໄປໃນທິດທາງດຽວ ກັນ. ຮອງລົງມາແມ່ນອັດຕາການວ່າງງານ ແລະ ມີທິດການພົວພັນ ໄປໃນທິດທາງ ກົງກັນຂ້າມ ກັບອັດຕາເງິນເຝີ້. ສ່ວນປະລິມານເງິນ ໃນຄວາມໝາຍກວ້າງນັ້ນ ມີຜົນ ຕໍ່ອັດຕາເງິນເຝີ້ ໜ້ອຍທີ່ສຸດ ແລະ ມີທິດການພົວພັນໄປໃນທິດທາງດຽວກັນ ກັບ ອັດຕາເງິນເຝີ້. ນອກຈາກນັ້ນ, ໃນການວິເຄາະຄັ້ງນີ້ ຍັງພົບວ່າ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ ໂດລາ ມີຄວາມສຳພັນ ກັບອັດຕາເງິນເຝີ້, ແຕ່ພັດມີທິດການພົວພັນຂັດກັບທິດສະດີ ເຊິ່ງອາດເປັນຜົນເນື່ອງມາຈາກ ຈຳນວນຕົວຢ່າງ ມີຂະໜາດນ້ອຍເກີນໄປ ແລະ ຄວາມ ສຳພັນກັນເອງລະຫວ່າງ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ໂດລາ ກັບ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ ບາດ. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ບັນດາຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະຕ່າງໆ ທີ່ໃຊ້ໃນແບບຈຳລອງ ນັ້ນ, ກໍຍັງສາມາດອະທິບາຍອັດຕາເງິນເຝີ້ ໄດ້ພຽງແຕ່ 72%. ສ່ວນແບບຈຳລອງຜົນ ກະທົບຂອງອັດຕາເງິນເຝີ້, ປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາການເຕີໂຕທາງເສດຖະກິດ ຕໍ່ ປະລິມານເງິນສຳຮອງລະຫວ່າງປະເທດ ນັ້ນພົບວ່າ ທຸກຕົວປ່ຽນແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ທາງສະຖິຕິ ໂດຍປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາການເຕີໂຕທາງເສດຖະກິດຈະມີທິດ ການພົວພັນກັບທຶນສຳຮອງເງິນຕ່າງປະເທດໃນທິດທາງດຽວກັນດ້ວຍລະດັບ ຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິ 0.01 ໃນຂະນະທີ່ອັດຕາເງິນເຝີ້ນັ້ນມີທິດການພົວພັນໃນ ທິດທາງກົງກັນຂ້າມດ້ວຍລະດັບຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິ 0.05 ແລະ ຕົວປ່ຽນ ອິດສະຫຼະທີ່ໃຊ້ໃນແບບຈຳລອງດັ່ງກ່າວສາມາດອະທິບາຍຕົວປ່ຽນຕາມໄດ້ເຖິງ 83.16%.

ຄຳສັບທີ່ສຳຄັນ: ອັດຕາເງິນເຝີ້, ທຶນສຳຮອງເງິນຕ່າງປະເທດ, ແບບຈຳລອງ OLS robust

The Factors Influence on Inflation and Foreign Exchange Reserves of Lao PDR

Vaiphoth SELIPHONGXAI¹, Soulixay HONGSAKHONE² and Sombath PHOMMANY³

Economics Program, Department of Economics, Faculty of Economics and Tourism,
Souphanouvong University, Lao PDR

Abstract

This research is to study the determinant factors that influence the inflation rate and foreign exchange reserves of Lao PDR; the purpose of the research is 1). Study the factors that affect the inflation rate of the Lao PDR. 2). To study the effect of inflation rate, money supply and economic growth on the foreign exchange reserves of the Lao PDR. The data used is the time series data from 1994-2020 collected from the Bank of Lao PDR to analyze the relationship or effect and implied with OLS robust model.

The results indicated that the Kip / Baht exchange rate has the greatest effect on inflation rate with a positive significant. Followed by the unemployment rate, which is negative significant. For the money supply in broad terms has the least effect on inflation and has a positive relationship. Otherwise, it also found that the Kip/USD exchange rate was affected to inflation, but against theoretical, which may cause from the small sample size and the correlation between the Kip/USD and Kip/Baht exchange rates. However, the independent variables used in the model can only explain the inflation rate at 72%. As for the simulation model of the effect of inflation rate, money supply and economic growth on the foreign exchange reserves, it was found that all the variables are statistically significant. The money supply and the economic growth have the positive relationship significance with foreign exchange reserves at a statistical significance level of 0.01, while the inflation rate has a negative relationship with a statistical significance level of 0.05 and the independent variables used in the model can explain the variable up to 83.16%.

Keywords: Inflation, Foreign Exchange Reserves, OLS robust model

Article Info:

Submitted: Mar 22, 2023

Revised: May 31, 2023

Accepted: Jun 06, 2023

¹**Correspondence:** Vaiphoth Seliphongxai, [Tel: +856 20 97888555](tel:+8562097888555), E-mail: vaiphothzeliphong@gmail.com

²Division of Industry and Commerce of Luang Prabang Province

³Department of Economics, Faculty of Economics and Tourism, Souphanouvong University

1. ພາກສະເໜີ

ພາຍຫຼັງປະເທດຊາດ ໄດ້ຮັບການສະຖາປະນາ ໃນ ປີ 1975 ເປັນຕົ້ນມາ ເສດຖະກິດຂອງ ສປປ ລາວໄດ້ມີ ການຂະຫຍາຍຕົວ ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ບັນຫາເງິນເຝີ້ ຢູ່ໃນລາວ ກໍຍັງເປັນບັນຫາທີ່ປະຊາຊົນລາວ ແລະ ນັກວິຊາການຫຼາຍທ່ານ ໄດ້ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈ, ເນື່ອງ ມາຈາກອັດຕາເງິນເຝີ້ ໃນ ສປປ ລາວ ໃນໄລຍະ ເກືອບໜຶ່ງ ທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມານີ້ ຂ້ອນຂ້າງມີການເໜັງຕີງສູງ ເຊິ່ງ

ອາດມີສາເຫດມາຈາກຫຼາຍປັດໄຈ, ທັງປັດໄຈທາງດ້ານ ເສດຖະກິດ, ການເມືອງ, ສັງຄົມ, ໂລກາຟິວັດ ເປັນຕົ້ນ. ປັດ ໄຈທາງເສດຖະກິດ ໄດ້ແບ່ງອອກເປັນປັດໄຈທາງດ້ານເງິນ ແລະ ປັດໄຈທີ່ບໍ່ແມ່ນດ້ານເງິນ. ພາຍໃຕ້ປັດໄຈທາງດ້ານການ ເງິນ ນັ້ນ, ປະລິມານເງິນ, ອັດຕາດອກເບ້ຍ, ອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ອື່ນໆ. ຖືວ່າເປັນປັດໄຈທີ່ພາໃຫ້ເກີດພາວະເງິນເຝີ້ໄດ້ , ເພາະປະລິມານເງິນ ແມ່ນມີຄວາມສຳພັນໃນທິດທາງ ດຽວກັນ ກັບອັດຕາເງິນເຝີ້ (Barro,1990; Cheng

and Tan, 2002)ດ້ວຍເຫດນີ້ ລັດຖະບານຄວນມີນະໂຍບາຍເງິນຕາທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ຮັດກຸມໃນການຄວບຄຸມປະລິມານເງິນ.

Phillips (1958) ໄດ້ກ່າວວ່າອັດຕາເງິນເຟີ້ ແລະ ອັດຕາການວ່າງງານ ນັ້ນ, ມີການພົວພັນໃນທິດທາງກົງກັນຂ້າມກັນ. Phillips ໄດ້ອະທິບາຍວ່າ ເງິນເຟີ້ທີ່ຕໍ່ານັ້ນ ສົ່ງຜົນໃຫ້ລາຄາສິນຄ້າ ແລະ ການບໍລິການເພີ່ມຂຶ້ນເທື່ອລະນ້ອຍ, ສ່ວນອັດຕາການວ່າງງານ ນັ້ນ ໝາຍເຖິງກຸ່ມແຮງງານທີ່ເຕັມໃຈ ເຮັດວຽກງານໃດໜຶ່ງ ໂດຍມີອັດຕາຄ່າຈ້າງສະເພາະ ແຕ່ບໍ່ສາມາດຮັບໄດ້ ອັນເນື່ອງມາຈາກບັນຫາທາງເສດຖະກິດ ບາງຢ່າງ. ດັ່ງນັ້ນ, ຖ້າຫາກການຈ້າງງານຫາກເພີ່ມຂຶ້ນ ກໍຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ການວ່າງງານຫຼຸດລົງ. ເມື່ອເບິ່ງອັດຕາການວ່າງງານ ຂອງ ສປປ ລາວ ທຽບກັບບັນດາປະເທດອ້ອມຂ້າງ ຫຼື ໃນພາກພື້ນແລ້ວ ເຫັນວ່າຍັງຕໍ່າ ແຕ່ຖ້າທຽບໃສ່ສັດສ່ວນປະຊາກອນແລ້ວ ເຫັນວ່າຂ້ອນຂ້າງສູງ. ອັດຕາເງິນເຟີ້ ທີ່ສູງນັ້ນ ຈະເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມບໍ່ແນ່ນອນ ແລະ ຄວາມສັບສົນ ສົ່ງຜົນໃຫ້ການລົງທຶນຫຼຸດລົງ ແລະ ເສດຖະກິດບໍ່ຂະຫຍາຍຕົວ, ການເຊື່ອມສະພາບຂອງຍອດເງິນ ໃນດຸນບັນຊີເດີນສະພັດ ຫຼື ການຊຳລະເງິນລະຫວ່າງປະເທດ. ນອກນັ້ນ, ຍັງເຮັດໃຫ້ຄ່າຈ້າງເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ລາຍໄດ້ຫຼຸດລົງ. ອັດຕາເງິນເຟີ້ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນຍັງສາມາດຫຼຸດມູນຄ່າທີ່ແທ້ຈິງ ຂອງການອອມ ເຊິ່ງອາດສົ່ງຜົນກະທົບ ຕໍ່ຜູ້ທີ່ລົງທຶນໃນຮູບແບບການອອມແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ມັນກໍຂຶ້ນກັບວ່າອັດຕາດອກເບ້ຍ ຈະສູງກວ່າອັດຕາເງິນເຟີ້ ຫຼື ບໍ່. ອີກຢ່າງໜຶ່ງ ອັດຕາເງິນເຟີ້ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນນັ້ນ, ຍັງເຮັດໃຫ້ມູນຄ່າທີ່ແທ້ຈິງຂອງຜົນທະບັດລັດຖະບານ ຫຼຸດລົງ ເຮັດໃຫ້ນັກລົງທຶນ ອາດຈະຮຽກຮ້ອງ ຜົນຕອບແທນຜົນທະບັດທີ່ສູງຂຶ້ນ ເພື່ອຊົດເຊີຍຄວາມສ່ຽງ ທີ່ຈະສົ່ງຜົນໃຫ້ຕົ້ນທຶນ ການຊຳລະດອກເບ້ຍໜີ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ຖ້າເປັນ Hyperinflation ຈະສາມາດທຳລາຍລະບົບເສດຖະກິດຂອງປະເທດໄດ້ຕົວຢ່າງ ຂອງປະເທດຊິມບັວແລ ແລະ ເວເນຊູເອລາ. ອັດຕາເງິນເຟີ້ ຂອງ ສປປ ລາວ ໃນປີ 1998 ສູງເຖິງ 141.97% (ADB report, 2005) ແລະ ໃນເດືອນມີນາ 1999 ເພີ່ມຂຶ້ນສູງເຖິງ 167.1% (CEIC Data) ເຊິ່ງເປັນຜົນເນື່ອງມາຈາກ ບັນຫາວິກິດການການເງິນອາຊີ ແລະ

ຫຼຸດລົງຕໍ່າສຸດ ແມ່ນໃນປີ 2009 ຢູ່ທີ່ລະດັບ 0.03% ເນື່ອງມາຈາກການແຂງຄ່າຂອງເງິນກີບ ທຽບ ໃສ່ເງິນໂດລາສະຫະລັດ (Bank of Lao PDR, 2009) ແລະ ມາໃນປີ 2020, ອັດຕາເງິນເຟີ້ເພີ່ມຂຶ້ນມາເປັນ 5.1%.

ຈາກເຫດຜົນຕ່າງໆ ທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ, ຈຸດປະສົງໃນການສຶກສາ ຄັ້ງນີ້ປະກົບດ້ວຍ: 1) ສຶກສາປັດໄຈທີ່ມີຜົນຕໍ່ອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ 2). ສຶກສາຜົນກະທົບຂອງອັດຕາເງິນເຟີ້, ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ ແລະ ອັດຕາການເຕີໂຕທາງເສດຖະກິດ ຕໍ່ປະລິມານເງິນສຳຮອງລະຫວ່າງປະເທດຂອງ ສປປ ລາວ. ໂດຍການໃຊ້ສົມຜົນການຖົດຖອຍ ແບບກຳລັງສອງນ້ອຍສຸດແບບ robust.

2. ອຸປະກອນ ແລະ ວິທີການ

ໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ຜູ້ສຶກສາ ແມ່ນໄດ້ນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນອະນຸກົມເວລາ ແຕ່ປີ 1994-2020 ເຊິ່ງຂໍ້ມູນເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນຮິບໂຮມມາຈາກເວບໄຊທ໌ ຂອງທະນະຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ, ທະນະຄານພັດທະນາອາຊີ (ADB), ປຶ້ມຕຳລາ ແລະ ວາລະສານຕ່າງໆ. ໃນການວິເຄາະປັດໄຈ ຕົວກຳນົດອັດຕາເງິນເຟີ້ ຂອງ ສປປ ລາວ ໃນຄັ້ງນີ້ຜູ້ສຶກສາ ໄດ້ນຳໃຊ້ສົມຜົນການຖົດຖອຍ ແບບກຳລັງສອງນ້ອຍສຸດ (Ordinary Least Squares regression: OLS) ເນື່ອງຈາກວິທີການດັ່ງກ່າວນີ້ ບໍ່ມີຄວາມສະລັບຊັບຊ້ອນຫຼາຍ ແລະ ເປັນທີ່ນິຍົມກັນ ໃນການປະເມີນຄ່າສຳປະສິດ ຂອງສົມຜົນການຖົດຖອຍ ເພື່ອອະທິບາຍຄວາມສຳພັນ ລະຫວ່າງ ຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ ແລະ ຕົວປ່ຽນຕາມ ໂດຍນຳໃຊ້ Program SATATA ເຂົ້າໃນການວິເຄາະຂໍ້ມູນ ເຊິ່ງສາມາດຂຽນເປັນສົມຜົນ ໄດ້ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ແບບຈຳລອງ 1: ປັດໄຈທີ່ມີຜົນຕໍ່ອັດຕາເງິນເຟີ້

$$\ln f_t = \alpha_0 + \alpha_1 Unemp_t + \alpha_2 M2_t + \alpha_3 Growth_t + \alpha_4 LnBaht_t + \alpha_5 LnUSD_t + \varepsilon_t \quad (1)$$

$\ln f_t$: ອັດຕາເງິນເຟີ້ ຂອງ ສປປ ລາວ ໃນປີທີ່ t

$Unemp_t$: ອັດຕາການວ່າງງານ ຂອງ ສປປ ລາວ ໃນປີທີ່ t

$M2_t$: ສັດສ່ວນປະລິມານເງິນ ໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ ຕໍ່

GDP ຂອງ ສປປ ລາວ ໃນປີທີ່ t

$LnBaht_t$: ໂລກາລິດ ຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ບາດ ໃນປີທີ່ t

$LnUSD_t$: ໂລກາລິດ ຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ໂດລາ
ໃນປີທີ່ t

α_0 : ຄ່າສຳປະສິດຄົງທີ່

α_i : ຄ່າສຳປະສິດ ຂອງຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ ເຊິ່ງ $i = 1, 2, \dots, n$

ε_t : ຄ່າຂາດເຄື່ອນ

- ແບບຈຳລອງ 2: ຜົນກະທົບຂອງອັດຕາເງິນເຟີ້, ປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາການເຕີໂຕທາງເສດຖະກິດ ຕໍ່ ປະລິມານເງິນສຳຮອງລະຫວ່າງປະເທດ

$$LnFER_t = \beta_0 + \beta_1 Inf_t + \beta_2 M2_t + \beta_3 Growth_t + u_t \quad (2)$$

Inf_t : ອັດຕາເງິນເຟີ້ ຂອງ ສປປ ລາວ ໃນປີທີ່ t

$M2_t$: ສັດສ່ວນປະລິມານເງິນ ໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ ຕໍ່ GDP ຂອງ ສປປ ລາວ ໃນປີທີ່ t

$$\Delta Y_t = \tau Y_{t-1} + \sum_{i=1}^p \beta \Delta Y_{t-i} + \varepsilon_t \quad (\text{No constant, no trend}) \quad (5)$$

$$\Delta Y_t = \vartheta + \tau Y_{t-1} + \sum_{i=1}^p \beta \Delta Y_{t-i} + \varepsilon_t \quad (\text{Constant, no trend}) \quad (6)$$

$$\Delta Y_t = \vartheta + \sigma t + \tau Y_{t-1} + \sum_{i=1}^p \beta \Delta Y_{t-i} + \varepsilon_t \quad (\text{Constant and trend}) \quad (7)$$

ເຊິ່ງ Y_t : ຕົວປ່ຽນທີ່ນຳມາທົດສອບ Unit Root

ϑ : ຄ່າຄົງທີ່; τ, σ, β ຄ່າສຳປະສິດ; t : ແນວໂນ້ມ; $t-i$: ຄ່າຄວາມລ່າຊ້າ (lag value)

ε_t : ຄ່າຂາດເຄື່ອນ

ສົມມຸດຖານ: $H_0: \tau = 0$ ຂໍ້ມູນບໍ່ມີ (Has a Unit Root)

$H_1: \tau \neq 0$ ຂໍ້ມູນມີຄວາມນັ່ງ (No Unit Root)

2.2 ການກວດສອບບັນຫາ Serial Correlation

ບັນຫາ Serial Correlation ເປັນບັນຫາ ທີ່ຕົວປ່ຽນ ຂາດເຄື່ອນ ມີຄວາມສຳພັນກັນເອງ ເຊິ່ງໃນການກວດສອບນັ້ນ , ຜູ້ສຶກສາຈະໃຊ້ Durbin's alternative test ແລະ Breusch-Godfrey Serial Correlation LM test ໂດຍ ມີສົມມຸດຖານດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ສົມມຸດຖານ: H_0 : ບໍ່ມີບັນຫາ Serial Correlation

H_1 : ມີບັນຫາ Serial Correlation

2.3 ການກວດສອບການແຈກຢາຍຂອງຂໍ້ມູນ

ການກວດສອບ ການກະຈາຍຕົວຂອງຄ່າຂາດເຄື່ອນ ເປັນຄຸນສົມບັດພື້ນຖານໜຶ່ງ ຫາກພົບວ່າຄ່າຂາດເຄື່ອນມີ ການແຈກຢາຍແບບບໍ່ປົກກະຕິ ຈະບໍ່ສາມາດໃຊ້ສະຖິຕິ ທົດສອບ t-test, F-test, Chi-square test ແລະ ການທົດສອບອື່ນໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການແຈກຢາຍ ແບບ

$LnFER_t$: ໂລກາລິດ ຂອງທຶນສຳຮອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດ ຂອງ ສປປ ລາວ ໃນປີທີ່ t

β_0 : ຄ່າສຳປະສິດຄົງທີ່

β_i : ຄ່າສຳປະສິດ ຂອງຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ ເຊິ່ງ $i = 1, 2, \dots, n$

u_t : ຄ່າຂາດເຄື່ອນ

2.1 ການທົດສອບ Unit Root

ອີງຕາມເງື່ອນໄຂ ຂອງການວິເຄາະ ນັ້ນ ຂໍ້ມູນຕ້ອງມີ ຄວາມນັ່ງ. ສະນັ້ນ, ໃນການກວດສອບຄຸນລັກສະນະຂອງຂໍ້ມູນ ວ່າມີຄວາມນັ່ງ ຫຼື ບໍ່ ? ຜູ້ສຶກສາ ໄດ້ໃຊ້ວິທີການທົດສອບຂອງ Augmented Dickey-Fuller(ADF) ຂອງ Dickey, D. A. & Fuller, W. A. (1979). ໂດຍ ສາມາດຂຽນເປັນສົມຜົນດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ປົກກະຕິໄດ້, ເຊິ່ງໃນການກວດສອບນີ້ ຜູ້ສຶກສາຈະໃຊ້ Jarque-Bera test ໂດຍມີສົມມຸດຖານ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

H_0 : ມີການແຈກຢາຍແບບປົກກະຕິ (Normal Distribution)

H_1 : ບໍ່ມີການແຈກຢາຍແບບປົກກະຕິ (Non-Normal Distribution)

3. ຜົນໄດ້ຮັບ

ໃນການກວດສອບຄວາມນັ່ງ ຂອງຂໍ້ມູນ ຂອງຕົວປ່ຽນແຕ່ລະຕົວ ດ້ວຍວິທີ ADF (ຕາຕາລາງ 1) ນັ້ນ, ພົບວ່າ ມີພຽງອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ບາດ ເທົ່ານັ້ນ, ທີ່ມີຄວາມນັ່ງ ດ້ວຍລະດັບຄວາມສຳຄັນ ທາງສະຖິຕິ 0.05, ແຕ່ ຫຼັງຈາກການ diff 1 ຄັ້ງ ດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 95% ເຫັນວ່າຕົວປ່ຽນທຸກຕົວ ແມ່ນມີຄວາມນັ່ງ ແລະ ໃນການທົດສອບສະຫະສຳພັນນັ້ນ, ພົບວ່າ ບັນດາຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ ແມ່ນມີຄວາມສຳພັນກັນ ບໍ່ເກີນ 0.75 ໝາຍ

ຄວາມວ່າ ເຮົາສາມາດນຳເອົາຕົວປ່ຽນດັ່ງກ່າວ ມາວິເຄາະ ໄດ້ຜົນການວິເຄາະດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ໃນສົມຜົນການຖົດຖອຍ ແບບກຳລັງສອງໜ້ອຍສຸດ ແລະ

- ແບບຈຳລອງ 1: ປັດໄຈທີ່ມີຜົນຕໍ່ອັດຕາເງິນເຟີ້

$$\widehat{Inf}_t = -10.069 - 67.451\widehat{Unemp}_t + 2.002\widehat{M2}_t - 8.598\widehat{Growth}_t + 70.808\widehat{LnBaht}_t - 65.34\widehat{LnUSD}_t(2)$$

(-1.77)*** (-1.75)*** (1.44) (-2.78)** (4.34)* (-4.35)*

F-test = 0.0001, R-squared = 0.7210 , Adj R-squared = 0.6513, Root MSE = 17.823

Durbin's alternative test: Chi2 = 0.027 & Prob = 0.8689

Breusch-Godfrey LM test: Chi2 = 0.037& Prob = 0.8471

Jarque-Bera normality test: 17.5 Chi (2) 1.6e-04

Skewness/Kurtosis tests: Chi2 = 11.97& Prob = 0.0025

ໝາຍເຫດ: *, **, *** ມີໄລຍະສຳຄັນທາງສະຖິຕິ ດ້ວຍລະດັບ 0.01, 0.05 ແລະ 0.1 ຕາມລຳດັບ

ຈາກສົມຜົນ (2) ນັ້ນ, ເຫັນວ່າມີຜຽງຕົວປ່ຽນ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ບາດ ແລະ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ໂດລາເທົ່ານັ້ນ ທີ່ມີໄລຍະສຳຄັນທາງສະຖິຕິ ດ້ວຍລະດັບຄວາມສຳຄັນ 0.01 ສ່ວນຕົວປ່ຽນ ອັດຕາການເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດ ມີໄລຍະສຳຄັນທາງສະຖິຕິ ທີ່ລະດັບຄວາມສຳຄັນ 0.05 ແລະ ຕົວປ່ຽນອັດຕາເງິນເຟີ້ ກັບຄ່າຄົງທີ່ມີໄລຍະສຳຄັນ ທາງສະຖິຕິ ດ້ວຍລະດັບຄວາມສຳຄັນ 0.1. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຕົວປ່ຽນອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ໂດລາ ແລະ ອັດຕາການເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດ ນັ້ນ, ມີທິດການພົວພັນທີ່ຂັດກັບທິດສະດີ. ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ຜູ້ສຶກສາຈຶ່ງໄດ້ທຳການກວດສອບ ບັນຫາສະຫະສຳພັນດ້ວຍວິທີ

Durbin's alternative test ແລະ Breusch-Godfrey LM test ຜົນປະກົດວ່າ ເຮົາບໍ່ສາມາດປະຕິເສດສົມມຸດຖານຫຼັກໄດ້ ໝາຍຄວາມວ່າແບບຈຳລອງ ຫຼື ສົມຜົນນັ້ນບໍ່ມີບັນຫາສະຫະສຳພັນ, ຈຶ່ງໄດ້ສືບຕໍ່ທຳການທົດສອບການແຈກຢາຍ ຂອງຄ່າຂາດເຄື່ອນດ້ວຍວິທີ Jarque-Bera test ແລະ Skewness/Kurtosis tests ຜົນປະກົດວ່າ ເຮົາປະຕິເສດສົມມຸດຖານຫຼັກ ໝາຍຄວາມວ່າຄ່າຂາດເຄື່ອນມີການແຈກຢາຍ ບໍ່ປົກກະຕິ. ຈາກນັ້ນ, ຜູ້ສຶກສາຈຶ່ງໃຊ້ວິທີ vce(robust) ຂອງ Brosseau-Liar & Savalei (2014) ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ. ຫຼັງຈາກການແກ້ໄຂ ເຮົາຈະໄດ້ສົມຜົນໃໝ່ ດັ່ງນີ້:

$$\widehat{Inf}_t = -10.069 - 67.451\widehat{Unemp}_t + 2.002\widehat{M2}_t - 8.598\widehat{Growth}_t + 70.808\widehat{LnBaht}_t - 65.341\widehat{LnUSD}_t(3)$$

(-1.90)*** (-2.34)** (1.92)*** (-1.72) (3.04)* (-3.09)*

F-test = 0.0134, R-squared = 0.7210, Root MSE = 17.823

ໝາຍເຫດ: *, **, *** ມີໄລຍະສຳຄັນທາງສະຖິຕິດ້ວຍລະດັບ 0.01, 0.05 ແລະ 0.1 ຕາມລຳດັບ

ຈາກສົມຜົນ (3) ຂ້າງເທິງນັ້ນ, ຈະເຫັນໄດ້ວ່າອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ບາດ ນັ້ນ, ມີຜົນກະທົບຕໍ່ອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງ ສປປ ລາວ ຫຼາຍທີ່ສຸດ ແລະ ມີທິດການພົວພັນໄປໃນທິດທາງດຽວກັນ ຢ່າງມີໄລຍະສຳຄັນ ທາງສະຖິຕິດ້ວຍລະດັບຄວາມສຳຄັນ 0.01, ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າສົມມຸດໃຫ້ປັດໄຈອື່ນໆຄົງທີ່, ການທີ່ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ບາດເພີ່ມຂຶ້ນ 1% ຈະສົ່ງຜົນໃຫ້ອັດຕາເງິນເຟີ້ ຂອງ ສປປ ລາວ ເພີ່ມຂຶ້ນເຖິງ 70.8% ແລະໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ຖ້າອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ບາດ ຫາກຫຼຸດລົງ 1% ຈະສົ່ງຜົນໃຫ້ອັດຕາເງິນເຟີ້ ຂອງ ສປປ ລາວ ຫຼຸດລົງເຖິງ 70.8% ສາເຫດເນື່ອງຈາກປະເທດໄທ ເປັນຄູ່ຄ້າອັນດັບ 1 ຂອງ ສປປ

ລາວ ແລະ ໃນແຕ່ລະປີ ນັ້ນ ສປປ ລາວ ມີການຂາດດຸນການຄ້າ ກັບ ໄທ ຕະຫຼອດ. ສະນັ້ນ, ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວນີ້, ລັດຖະບານ ຄວນມີນະໂຍບາຍສົ່ງເສີມການຜະລິດພາຍໃນ ໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ ເພື່ອຈະສົ່ງຜົນໃຫ້ການຂາດດຸນການຄ້າຫຼຸດລົງ, ອັນນຳໄປສູ່ຄວາມຕ້ອງການເງິນຕາຕ່າງປະເທດ ທີ່ຫຼຸດລົງ. ຮອງລົງມາແມ່ນອັດຕາການວ່າງງານ.

ເຊິ່ງອັດຕາການວ່າງງານ ມີທິດການພົວພັນ ໃນທິດທາງກົງກັນຂ້າມ ກັບອັດຕາເງິນເຟີ້. ຖ້າປັດໄຈອື່ນໆ ຄົງທີ່, ການທີ່ອັດຕາການວ່າງງານ ຫາກເພີ່ມຂຶ້ນ 1% ຈະສົ່ງຜົນໃຫ້ອັດຕາເງິນເຟີ້ ຫຼຸດລົງ 67.45% ແລະ ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ຖ້າອັດຕາວ່າງງານຫາກ ຫຼຸດລົງ 1% ຈະສົ່ງຜົນ

ໃຫ້ອັດຕາເງິນເຝີ ເພີ່ມຂຶ້ນ 67.45% ດ້ວຍລະດັບຄວາມສໍາຄັນ 0.05, ປັດໄຈທີ່ມີຜົນກະທົບ ເປັນອັນດັບສາມ ແມ່ນ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ໂດລາ, ແຕ່ຜົນມີທິດການພົວພັນຂັດກັບທິດສະດີ ເຊິ່ງອາດເປັນຜົນເນື່ອງມາຈາກ ຈຳນວນຕົວຢ່າງ ມີຂະໜາດນ້ອຍເກີນໄປ ແລະ ຄວາມສໍາພັນກັນເອງລະຫວ່າງ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ໂດລາ ກັບ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ບາດ. ຖັດມາແມ່ນຄ່າສໍາປະສິດຄືງທີ່ ຫຼື ປັດໄຈອື່ນໆ ທີ່ນອກເໜືອຈາກຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ ນັ້ນ, ມີທິດການພົວພັນ ໃນທິດທາງກົງກັນຂ້າມກັບອັດຕາເງິນເຝີຢ່າງມີໄລຍະສໍາຄັນ ທາງສະຖິຕິ ດ້ວຍລະດັບຄວາມສໍາຄັນ 0.1. ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າຫາກປັດໄຈອື່ນໆ ເຊັ່ນນະໂຍບາຍຂອງ ລັດຖະບານ, ບັນຫາການເມືອງໂລກ ແລະ ອື່ນໆ ເປັນຕົ້ນ, ຫາກມີການປ່ຽນແປງ ຈະສົ່ງຜົນໃຫ້ອັດຕາເງິນ

$$\widehat{LnFER}_t = 3.449 - 0.004\widehat{Lnft}_t + 0.049\widehat{M}_{2t} + 0.129\widehat{Growth}_t \quad (4)$$

(13.01)* (-2.77)** (9.82)* (2.94)*

F-test = 177.48, R-squared = 0.8316, Root MSE = 0.41963

ຜົນການວິເຄາະຈາກສົມຜົນ 4 ຂ້າງເທິງເຫັນໄດ້ວ່າ ທຸກຕົວປ່ຽນແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ ໂດຍປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາການເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດຈະມີທິດການພົວພັນກັບທຶນສໍາຮອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດໃນທິດທາງດຽວກັນດ້ວຍລະດັບຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ 0.01 ໃນຂະນະທີ່ອັດຕາເງິນເຝີນັ້ນມີທິດການພົວພັນໃນທິດທາງກົງກັນຂ້າມດ້ວຍລະດັບຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ 0.05. ຜົນການວິເຄາະຂ້າງເທິງຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າອັດຕາການເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດມີຜົນຕໍ່ທຶນສໍາຮອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດຫຼາຍທີ່ສຸດ ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າອັດຕາການເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດຫາກເພີ່ມຂຶ້ນ 1% ຈະເຮັດໃຫ້ທຶນສໍາຮອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດ ເພີ່ມຂຶ້ນ 0.129%. ຮອງລົງມາແມ່ນປະລິມານເງິນ ໝາຍຄວາມວ່າຖ້າປະລິມານເງິນໃນລະບົບເສດຖະກິດຫາກເພີ່ມຂຶ້ນ 1% ຈະຜັດດັນໃຫ້ທຶນສໍາຮອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດ ເພີ່ມຂຶ້ນ 0.049% ແລະ ມີຜົນນ້ອຍສຸດແມ່ນອັດຕາເງິນເຝີ ໝາຍຄວາມວ່າຖ້າອັດຕາເງິນເຝີຫາກເພີ່ມຂຶ້ນ ຫຼື ຫຼຸດລົງ 1% ຈະສົ່ງຜົນໃຫ້ທຶນສໍາຮອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດຫຼຸດລົງ ຫຼື ເພີ່ມຂຶ້ນ 0.004%. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຄ່າ R-squared ຂອງແບບຈຳລອງແມ່ນສາມາດຢູ່ໃນລະດັບທີ່ຍອມຮັບໄດ້

ເພີ່ມຂຶ້ນ ຫຼື ຫຼຸດລົງ ເທົ່າກັບ 10.06%. ສ່ວນຕົວປ່ຽນປະລິມານເງິນ ໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ ນັ້ນ ມີຜົນຕໍ່ອັດຕາເງິນເຝີ ໜ້ອຍທີ່ສຸດ ແລະ ມີທິດການພົວພັນ ໃນທິດທາງດຽວກັນ ກັບອັດຕາເງິນເຝີ, ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າຊັດສ່ວນຂອງປະລິມານເງິນ M2 ຕໍ່ GDP ຫາກເພີ່ມຂຶ້ນ ຫຼື ຫຼຸດລົງ 1% ກໍຈະສົ່ງຜົນໃຫ້ອັດຕາເງິນເຝີເພີ່ມຂຶ້ນ ຫຼື ຫຼຸດລົງ 2% ໃນທິດທາງດຽວກັນ ດ້ວຍລະດັບຄວາມສໍາຄັນ ທາງສະຖິຕິ 0.1. ຈາກການວິເຄາະ ນັ້ນ ເຫັນໄດ້ວ່າ ບັນດາຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະຕ່າງໆ ທີ່ໃຊ້ໃນແບບຈຳລອງ ນັ້ນ, ສາມາດອະທິບາຍອັດຕາເງິນເຝີ ໄດ້ເຖິງ 72.1%.

- ແບບຈຳລອງ 2: ຜົນກະທົບຂອງອັດຕາເງິນເຝີ, ປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາການເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດ ຕໍ່ປະລິມານເງິນສໍາຮອງລະຫວ່າງປະເທດ

ໝາຍຄວາມວ່າຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະທີ່ໃຊ້ໃນແບບຈຳລອງ ດັ່ງກ່າວສາມາດອະທິບາຍຕົວປ່ຽນຕາມໄດ້ເຖິງ 83.16%.

4. ວິພາກຜົນ

ຜົນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ບາດ ແລະ ປະລິມານເງິນ ໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ ມີທິດການພົວພັນໃນທິດທາງດຽວກັນ. ສ່ວນອັດຕາການວ່າງງານ ມີທິດການພົວພັນໃນທິດທາງກົງກັນຂ້າມກັບອັດຕາເງິນເຝີ. ເຊິ່ງຜົນການວິເຄາະ ດັ່ງກ່າວນີ້ ຄືກັນກັບງານວິໄຈ ຂອງ Islam et al (2017) ທີ່ໄດ້ສຶກສາ “ປັດໄຈຕົວກຳນົດທີ່ມີອິດທິພົນ ຕໍ່ອັດຕາເງິນເຝີ ຂອງປະເທດມາເລເຊຍ” ໂດຍການໃຊ້ແບບຈຳລອງ OLS ເຊິ່ງຜົນການສຶກສາຂອງພວກເຂົາ ຊີ້ບອກໃຫ້ເຫັນວ່າ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກັບ ອັດຕາການວ່າງງານ ນັ້ນ, ມີຜົນກະທົບຕໍ່ອັດຕາເງິນເຝີ ແລະ ມີຄວາມສໍາພັນໃນທິດທາງກົງກັນຂ້າມກັນ, ສ່ວນປະລິມານເງິນ ແມ່ນບໍ່ມີຜົນກະທົບດ້ວຍລະດັບຄວາມສໍາຄັນ ທາງສະຖິຕິ 0.05. Monfared, S.S.&Akın.F (2017) ໄດ້ສຶກສາ “ຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກັບ ອັດຕາເງິນເຝີ ຂອງປະເທດອີຣ່ານ” ເຊິ່ງໃນການສຶກສານັ້ນ, ພວກເຂົາໄດ້ນຳໃຊ້ແບບຈຳລອງ Vector Autoregression (VAR) ວິເຄາະ ແລະ

ໃຫ້ຜົນອອກວ່າ: ອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນ ມີຄວາມສຳພັນໃນທິດທາງດຽວກັນ ກັບອັດຕາເງິນເຟີ້, ແຕ່ປະລິມານເງິນ ນັ້ນ ມີຜົນກະທົບຫຼາຍກວ່າອັດຕາແລກປ່ຽນ. Uttam Lal Joshi (2021) ໄດ້ສຶກສາ “ຜົນກະທົບຂອງປະລິມານເງິນ ຕໍ່ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນປະເທດເນປານ” ໂດຍການໃຊ້ແບບຈຳລອງ Autoregressive Distribution Lags (ARDL) bound test ໂດຍການໃຊ້ຂໍ້ມູນອະນຸກົມເວລາ ແຕ່ປີ 1964-2019 ຜົນໄດ້ຮັບຄື ປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ ມີຄວາມສຳພັນໃນໄລຍະຍາວ ແລະ ມີທິດການພົວພັນໃນທິດທາງກົງກັນຂ້າມກັນ. ດັ່ງນັ້ນ, ໃນການຄວບຄຸມອັດຕາເງິນເຟີ້ໃຫ້ຢູ່ໃນລະດັບທີ່ເໝາະສົມ ນັ້ນ, ລັດຖະບານຄວນໃຊ້ທັງນະໂຍບາຍເງິນຕາ ແລະ ນະໂຍບາຍການເງິນ ເພື່ອໃຫ້ລະດັບລາຄາສິນຄ້າຄ່ອຍໆເພີ່ມຂຶ້ນ ຢ່າງຊ້າໆ ເພື່ອຊ່ວຍກະຕຸ້ນການຂະຫຍາຍຕົວ ຂອງເສດຖະກິດ.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ໃນການສຶກສາຂອງ Atif Batareseh (2021) ກ່ຽວກັບ “ຄວາມສຳພັນ ລະຫວ່າງປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ ໃນປະເທດຈຳແດນ” ໂດຍການໃຊ້ຂໍ້ມູນອະນຸກົມເວລາ ແຕ່ປີ 1980-2019 ມາວິເຄາະດ້ວຍວິທີການຂອງ Granger Causality Test (1969) ເຊິ່ງຜົນທີ່ໄດ້ ຊີ້ບອກໃຫ້ເຫັນວ່າ ໃນໄລຍະຍາວ ນັ້ນປະລິມານເງິນ M1 ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ ບໍ່ມີຄວາມສຳພັນກັນ, ແຕ່ໃນໄລຍະສັ້ນນັ້ນ, ປະລິມານເງິນ M1 ມີຄວາມສຳພັນກັບອັດຕາເງິນເຟີ້ ໃນທິດທາງດຽວກັນ ໝາຍຄວາມວ່າ ປະລິມານເງິນ M1 ສາມາດອະທິບາຍອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງເສດຖະກິດປະເທດຈຳແດນ ໄດ້ ດ້ວຍລະດັບຄວາມສຳຄັນ 0.05. ນອກນັ້ນ, ໃນການສຶກສາຂອງ Kataranova (2010) ກ່ຽວກັບ “ຄວາມສຳພັນ ລະຫວ່າງ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກັບ ອັດຕາເງິນເຟີ້ ໃນຣັດເຊຍ” ໂດຍການໃຊ້ຂໍ້ມູນອະນຸກົມເວລາ ເປັນລາຍເດືອນ ແຕ່ປີ 2000-2008 ດ້ວຍການໃຊ້ Distributed lag models ແລະ ທິດສະດີການສົ່ງຜ່ານ (Theoretical substantiation of pass-through asymmetry) ມາວິເຄາະ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບຄື ອັດຕາແລກປ່ຽນນັ້ນ, ບໍ່ມີຄວາມສຳພັນກັບອັດຕາເງິນເຟີ້ ໂດຍກົງ ແຕ່ຈະມີຜົນຜ່ານການເໜັງຕີງ ຂອງລາຄານ້ຳມັນ ໃນຕະຫຼາດ

ໂລກ ເນື່ອງຈາກຄວາມຜັນຜວນ ຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນສະກຸນເງິນຣັດເຊຍ ແມ່ນມີຜົນມາຈາກລາຄານ້ຳມັນ ໃນຕະຫຼາດໂລກ. ເຊິ່ງສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ ໃນການສຶກສາເລື່ອງຜົນກະທົບ ຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ໃນປະເທດ ຣັດເຊຍ ນັ້ນ, ມີຜົນ ໃນລັກສະນະການສົ່ງຜ່ານ (pass-through asymmetry).

ສຳລັບແບບຈຳລອງຜົນກະທົບຂອງອັດຕາເງິນເຟີ້, ປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາການເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດ ຕໍ່ປະລິມານເງິນສຳຮອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດ ນັ້ນພົບວ່າມີຜົນການສຶກສາຄືກັນກັບງານວິໄຈຂອງ Kashif, Sridharan & thiyagarajan (2017) ໂດຍພວກເຂົາໄດ້ຄົ້ນພົບວ່າອັດຕາການເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດ ແລະ ທຶນສຳຮອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດນັ້ນມີຄວາມສຳພັນໃນທິດທາງດຽວກັນ ທັງໃນໄລຍະສັ້ນ ແລະ ໄລຍະຍາວ. ນອກຈາກນີ້, Karl Benneit (1981) ແລະ Polterovich & Vladimir (2002) ຍັງກ່າວວ່າ ທຶນສຳຮອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດເປັນຕົວເຮັດໃຫ້ເສດຖະກິດມີການຂະຫຍາຍຕົວ ໂດຍສະເພາະແມ່ນໃນບັນດາປະເທດກຳລັງພັດທະນາ ເນື່ອງຈາກການສະສົມເງິນສຳຮອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດແບບຖາວອນມີອິດທິພົນຕໍ່ການເຕີບໂຕຂອງເສດຖະກິດໂດຍຜ່ານກົນໄກສອງຢ່າງ, ແຕ່ລະອັນມີອິດທິພົນຕໍ່ການພັດທະນາທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ຫຼັງຈາກໄລຍະຕົ້ນຂອງການຫັນເປັນອຸດສາຫະກຳສຳເລັດຮູບແລະຂະແໜງການຜະລິດພ້ອມທີ່ຈະແຂ່ງຂັນໃນຕະຫຼາດໂລກ, ການປະຄາດການວ່າການສະສົມຂອງເງິນສຳຮອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດມີມູນຄ່າທີ່ຕໍ່າເກີນ ເຮັດໃຫ້ອັດຕາແລກປ່ຽນທີ່ແທ້ຈິງມີ ອ່ອນຄ່າເຮັດໃຫ້ມີການໃຊ້ປະໂຫຍດຢ່າງເຕັມທີ່ຂອງການສົ່ງອອກແລະນຳໄປສູ່ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດ. ການຂະຫຍາຍການສົ່ງອອກອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ ແລະ ສ້າງແຮງຈູງໃຈໃນການປັບປຸງຄຸນນະພາບການຜະລິດ. Foday Joof (2021) ໄດ້ທຳການສຶກສາຄວາມສຳພັນແບບຍ້ອນກັບ ຫຼືສອງທິດທາງລະຫວ່າງທຶນສຳຮອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດ, ອັດຕາການເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດ ແລະ ປະລິມານເງິນເຊິ່ງຜົນການສຶກສາຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ທຶນສຳຮອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດມີຄວາມສຳພັນໃນທິດທາງດຽວກັນກັບປະລິມານເງິນໃນໄລຍະຍາວ ເນື່ອງຈາກການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະລິມານ

ທຶນສຳຮອງຈະເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນເຝີມຂຶ້ນຕາມ ແລະ ທຶນສຳຮອງ ກັບ ປະລິມານເງິນລ້ວນແລ້ວແຕ່ມີຜົນກະທົບ ເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ຫຼື ເວົ້າອີກຢ່າງວ່າມີຄວາມສຳພັນແບບ ສອງທິດທາງ. ໃນຂະນະດຽວກັນ ອັດຕາການເຕີບໂຕທາງ ເສດຖະກິດກໍ່ສົ່ງຜົນໃຫ້ປະລິມານເງິນເຝີມຂຶ້ນເຊັ່ນດຽວກັນ , ແຕ່ປະລິມານເງິນຈະບໍ່ສົ່ງຜົນໃຫ້ເສດຖະກິດມີການເຕີບ ໂຕ.

ຈາກຜົນການວິເຄາະມາຂ້າງເທິງນັ້ນ, ສຳລັບຜູ້ທີ່ ຈະສຶກສາຫົວຂໍ້ດັ່ງກ່າວນີ້ ໃນຄັ້ງຕໍ່ໄປ ຄວນໃຊ້ຂະໜາດ ຕົວຢ່າງທີ່ໃຫຍ່ ແລະ ຄວນນຳເອົາຕົວປ່ຽນ ເລື່ອງ ນະໂຍບາຍ ແລະ ຕົວປ່ຽນພາຍນອກ (exogenous variables) ເຂົ້າມາວິເຄາະຮ່ວມນຳ. ນອກນັ້ນ, ຄວນຈະ ລອງໃຊ້ແບບຈຳລອງ ARDL ແລະ Vector Error Correction Model (VECM) ມາວິເຄາະ ເພື່ອທີ່ຈະໃຫ້ ເຫັນຜົນກະທົບທັງໄລຍະສັ້ນ ແລະ ໄລຍະຍາວ.

5. ສະຫຼຸບ

ໃນການທົດສອບຄວາມນັ່ງຂອງຂໍ້ມູນ ຂອງຕົວ ປ່ຽນແຕ່ລະຕົວ ດ້ວຍວິທີ ADF ນັ້ນ ພົບວ່າ ພາຍຫຼັງ ຈາກການ diff 1 ຄັ້ງ ດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 95% ເຫັນວ່າ ຕົວປ່ຽນທຸກຕົວ ແມ່ນມີຄວາມນັ່ງ ແລະ ໃນ ການວິເຄາະດ້ວຍແບບຈຳລອງ OLS Robust ຊື່ໃຫ້ ເຫັນວ່າ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ບາດ ນັ້ນ, ມີຜົນກະທົບ ຕໍ່ອັດຕາເງິນເຝີ ຂອງ ສປປ ລາວ ຫຼາຍທີ່ສຸດ ແລະ ມີທິດ ການພົວພັນໄປໃນທິດທາງດຽວກັນ. ຮອງລົງມາ ແມ່ນ ອັດຕາການວ່າງງານ ແລະ ມີທິດການພົວພັນໃນທິດທາງ ກົງກັນຂ້າມ ກັບອັດຕາເງິນເຝີ. ສ່ວນປະລິມານເງິນໃນຄວາມ ໝາຍກວ້າງນັ້ນ, ມີຜົນຕໍ່ອັດຕາເງິນເຝີ ໜ້ອຍທີ່ສຸດ ແລະ ມີທິດການພົວພັນໃນທິດທາງດຽວກັນກັບອັດຕາເງິນ ເຝີ. ນອກຈາກນັ້ນ, ໃນການວິເຄາະຄັ້ງນີ້ ຍັງພົບວ່າ ອັດຕາ ແລກປ່ຽນ ກີບ/ໂດລາ ມີຄວາມສຳພັນກັບອັດຕາເງິນເຝີ, ແຕ່ພົບມີທິດການພົວພັນ ຂັດກັບທິດສະດີ ເຊິ່ງອາດເປັນຜົນ ເນື່ອງມາຈາກ ຈຳນວນຕົວຢ່າງ ມີຂະໜາດໜ້ອຍເກີນໄປ ແລະ ຄວາມສຳພັນກັນເອງ ລະຫວ່າງ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ໂດລາ ກັບ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ບາດ. ແຕ່ເຖິງ ຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ບັນດາຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະຕ່າງໆ ທີ່ໃຊ້ໃນ

ແບບຈຳລອງ ນັ້ນ, ກໍ່ຍັງສາມາດອະທິບາຍອັດຕາເງິນເຝີ ໄດ້ ພຽງແຕ່ 72% ໝາຍຄວາມວ່າ ບັນດາຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ ທີ່ ໃຊ້ເຂົ້າໃນການວິເຄາະ ຄັ້ງນີ້ ເປັນພຽງສ່ວນໜຶ່ງຂອງປັດໄຈ ຕ່າງໆ ທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ອັດຕາເງິນເຝີ. ສ່ວນແບບຈຳລອງຜົນ ກະທົບຂອງອັດຕາເງິນເຝີ, ປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາການ ເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດ ຕໍ່ປະລິມານເງິນສຳຮອງລະຫວ່າງ ປະເທດ ນັ້ນພົບວ່າ ທຸກຕົວປ່ຽນແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນທາງ ສະຖິຕິ ໂດຍປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາການເຕີບໂຕທາງ ເສດຖະກິດຈະມີທິດການພົວພັນກັບທຶນສຳຮອງເງິນຕາ ຕ່າງປະເທດໃນທິດທາງດຽວກັນດ້ວຍລະດັບຄວາມສຳຄັນ ທາງສະຖິຕິ 0.01 ໃນຂະນະທີ່ອັດຕາເງິນເຝີນັ້ນມີທິດການ ພົວພັນໃນທິດທາງກົງກັນຂ້າມດ້ວຍລະດັບຄວາມສຳຄັນ ທາງສະຖິຕິ 0.05 ແລະ ຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະທີ່ໃຊ້ໃນແບບ ຈຳລອງດັ່ງກ່າວສາມາດອະທິບາຍຕົວປ່ຽນຕາມໄດ້ເຖິງ 83.16%.

6. ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ

ຂ້າພະເຈົ້າ ໃນນາມຜູ້ຄົນຄວາວິທະຍາສາດ ຂໍ ປະຕິຍານຕົນວ່າ ຂໍ້ມູນທັງໝົດທີ່ມີໃນບົດຄວາມວິຊາການ ດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນບໍ່ມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ທາງຜົນປະໂຫຍດ ກັບ ພາກສ່ວນໃດ ແລະ ບໍ່ໄດ້ເອື້ອປະໂຫຍດໃຫ້ກັບພາກສ່ວນ ໃດພາກສ່ວນໜຶ່ງ, ກໍລະນີມີການລະເມີດ ໃນຮູບການໃດໜຶ່ງ ຂ້າພະເຈົ້າ ມີຄວາມຍິນດີ ທີ່ຈະຮັບຜິດຊອບແຕ່ພຽງຜູ້ດຽວ.

7. ເອກະສານອ້າງອີງ

- Atif Batarseh. (2021). The nature of the relationship between the money supply and inflation in the Jordanian economy (1980–2019). Banks and Bank Systems, 16 (2):38-46. ISSN: 1991-7074
- Dickey, D. A. & Fuller, W. A. (1979). Distribution of the estimators for autoregressive time series with a unit root. Journal of the American Statistical Association. 74 (366): 427–431. doi:10.1080/01621459.1979.10482531
- Foday Joof (2021). The co-movement between foreign reserves, economic growth and moneysupply: Evidence from the WAMZ Countries. MPRA Paper No. 110193

- Friedman, M. (1977), Nobel lecture: Inflation and unemployment. *Journal of Political Economics*, 85(3), 451-472.
- Furuoka, F. (2007), Does the Phillips curve really exist? New empirical evidence from Malaysia. *Economics Bulletin*, 5(16), 1-14.
- Granger. (1969). Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods. *Econometrica*, 37(3): 424-438.
- Islam, R., Ghani, A.B.A., Mahyudin.E&Manickam.N. (2017). Determinants of factors that affecting inflation in Malaysia. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 2017, 7(2), 355-364. ISSN: 2146-4138.
- Karl Benneit (1981). Mobilizing foreign exchange reserves for economic growth in Caricom. *Social and Economic Studies*, Vol. 30, No. 4, pp. 172-186
- Maroco, J. (2007). *Análise estatística: Com utilização do SPSS*. 3ª ed. Lisboa: Edições Sílabo. ISBN 978-972-618-452-2.
- M. Kataranova. (2010). The Relationship between the exchange rate and inflation in Russia. *Problems of Economic Transition*, 53:3, 45-68, DOI: 10.2753/PET1061-1991530303
- M. Kashif, P. Sridharan & S. thiyagarajan (2017). Impact of economic growth on international reserve holdings in Brazil. *Brazilian Journal of Political Economy*, vol. 37, No.3 (148), pp. 605-614
- Monfared, S.S. & Akın. F. (2017). The relationship between exchange rates and inflation: The case of Iran. *European Journal of Sustainable Development*, 6, 4, 329-340. ISSN: 2239-5938.
- Uttam Lal Joshi. (2021). Effect of money supply on inflation in Nepal: Empirical evidence from ARDL bounds test. *International Research Journal of MMC (IRJMMC)*. Vol. 2 Issue 1 (February, 2021) ISSN 2717-4999.

ຕາຕະລາງ: ການທົດສອບຄວາມນັ່ງ ຂອງຂໍ້ມູນ ດ້ວຍວິທີ Augmented Dickey-Fuller (ADF) test

H_0 : Variable has Unit root, H_1 : Variable is Stationary					
Before diff					
	Test Statistic	Critical Value			MacKinnon (Sig. Level)
		1%	5%	10%	
Inf	-2.774	-3.743	-2.997	-2.629	0.0621
Unemp	-2.807	-3.743	-2.997	-2.629	0.0573
M2	1.578	-3.743	-2.997	-2.629	0.9978
Growth	-2.322	-3.743	-2.997	-2.629	0.1651
Baht	-3.255	-3.743	-2.997	-2.629	0.0170
USD	-2.175	-3.743	-2.997	-2.629	0.2153
FER	-1.580	-3.743	-2.997	-2.629	0.4935
After 1 st diff					
D.Inf	-4.951	-3.750	-3.000	-2.630	0.0000
D.Unemp	-3.697	-3.750	-3.000	-2.630	0.0042
D.M2	-3.802	-3.750	-3.000	-2.630	0.0029
D.Growth	-7.298	-3.750	-3.000	-2.630	0.0000
D.USD	-1.851	-2.500	-1.714	-1.319	0.0385
D.FER	-5.837	-3.750	-3.000	-2.630	0.0000.